

ЯРИНА ЧОРНОГУЗ

НІЧИЙНИЙ ШАФРАН

Ярина Чорногуз

НІЧИЙНИЙ ШАФРАН

Присвячую моїй Орісі

I.

Вірші поки що вцілілих

[гра у трансгуманність]

привіт вам із мого часу,
тим, хто народився після моєї смерті,
часу такого
червоного, чорного, сірого, білого –
насправді він втратив можливості описати себе.

означення мого часу зависло в повітрі,
грає темна віолончель,
її довгі ноти нагадують ранок у лісі
за спаленими деревами, де звично
ходить війна
і завиває самоіронічно:

«ходить війна біля вікна,
а дрімота коло плота».

тільки річка спить,
ніхто, крім неї, уже не засне сном
тим, що не вічний:
колись хтось після нас,
замість нас,
ще спатиме невічними міцними снами,
ще зможе засинати за розкладом.

чи буде так, як у нас?
почути б голоси...

чи бачили ви наші скривлені обличчя,
коли ми прощалися із рідними,
ідучи на війну?

якщо у своєму часі побачите ці обличчя,
винесені з довгої війни на виснаження,
на знищення,

[мова]

згадайте, що за вашими плечима
вже були такі.

не затуляйтесь від них, не лякайтесь,
не майте це світло тьмяне, пронизливе, ніби біле,
що лине з очей ще вцілілих,
за паскудний, надто героїчний блиск,

ніхто не повірить колись,
але ми теж були людьми,

хтось скаже поважно і з докором:
«вона естетизувала війну
у своїх віршах»,
не знаючи, що насправді, друзі, друже чи подруго,
у той час, коли не сиділа на спостережниках, —
я плакала, мов дурна,
стільки разів, що було мені соромно,
було мені гірко, було мені неестетично,
не хотілося боротися за виживання,
хотілося навіть швидше загинути,
як і решта моїх.

коли я дописувала це послання,
почалася чергова байдужа усім тривога.
діти у школах байдуже збігли в розмальовані
квіточками укриття.
і сирена під звук віолончелі
була ніби ще один духовий інструмент.
якби ви лише знали,
як же вдало,
як же ненависно вдало
вона звучить.

які лише танці тобою
я не танцювала...
скільки черевиків та чобіт
продав мені диявол!

але в мені завжди була ти,
моя особиста Медуза Горгона,
що пройшла замість мене
всі пастки
за тисячі років до мого народження.

стала нелюдиною, перетворила
водорості на корали,
народила зі своєї крові змій,
навчила коня бігти чвалом,
а ворогів... ворогів
ти вперто перетворювала на камінь.

так склалося, що, маючи тебе в собі,
я знала усі замовляння:
після втрати,
у післяжитті,
межи життям і смертю,
на кохання,
від кохання без відповіді,
для забуття,
проти ворога, що іде на тебе
мільйоном шурів,

замість мене ти
затикала руку за пояс,
заради мене ти
носила в собі так довго
усі таємниці та розгадки до них,

ти забила навколо мене
дванадцять кілків та
насипала вал із
глибоким ровом під ним,

ти замкнула за моєю спиною
залізну браму золотим ключем,

ти обвела навколо мене коло,
що жоден чужий не пройде,
а для свого у ньому завжди знайдеться,
з чого напиться води.

коли ж не залишилося нічого,
коли настала мить перед кінцем,
ти єдина в усьому світі, з усіх істот —
виявилася готова...

і реквіємна твоя колискова
була про любов,
про красу,
про силу,
про останній перед мороком день,
про дві усмішки, з яких
колись стане третя,
про одну книгу, яку виніс з пустелі монах,
що не мала вона в одного народу
початку й кінця.

[шафран]

завжди на сухій траві,
на пагорбах між зубами гір
росте шафран.

Його зарості знаходиш поміж сухості.
Його фіолетовий цвіт — сумний привілей тих,
хто вижив.

я можу лежати годинами у шафрані.
Його колір кусає мене за душу.

поки хтось інший
вгризається у серце моє, ніби в землю,
готує у ньому червону
траншею для оборони себе від ворога —
ворогом стало саме життя.

я ходжу боса гірською вершиною
поміж фіолетового шафрану і сподіваюся,
що мене вкусить змія
так само, як колись вона вкусила
князя Олега
на пагорбах Києва.

я ховаюся в шафрані від світу,
ніби в окопі від ворога.
і цвіт весни, що розквітає у травні,
цей затасканий символ краси —
це те, що не побачать загиблі,
це те, що ми бачимо замість них...

на сонці — холодно.
на світі — загинуло.
шафран, який завжди виростає в горах у квітні, —
просто є.

[чоловічий голос]

вони сплять уночі, та кожному з них
сниться своя вершина.
прийшли часи такі їм, що сніг і крига...
і скорботна гра на трембітах в один кінець,
і замкнений глухо аркан,
і самотні коні степами-хребтами,
і обійми — як шафрани на високих узгір'ях,
що далеко до них іти,
далеко вертатися...
і голос їхній надричний, грубий, лунає горами
у мертвій тишині вітрів...

їхній гірський голос...
їхній морський крик,
що легені мені замалі...

я так віддалилася в небі від їхніх
давніх підозр до себе,
що здатна навіть любити їх.
і кожна з мого племені для них —
наче птах з великими чорними крилами,
що поселився без запрошення в небі
над їхнім полем.
(вони добре знають, що це поле — і моє теж.)

комусь — як амулет.
комусь — та, що вбиває, вижидаючи десятками літ,
свого одного з ворогів.
комусь — як сестра.
комусь — та, що прийде забрати.
комусь — тінь єдиної, що була, та більше нема.
комусь одному — та, що не відпуска
у холодне вічне небо,

де сині етюди видуває їм у свою пощерблену дуду
Та, Що Вбрана у Синє,
синява-смерть — наша сестра,
яка починається та закінчується на наших тілах.

ми чуємо її в собі з народження,
її блакитне тіло впізнається у морі
та в блакитніших, ніж в інших, очах.
ми танцюємо з нею свої власні танці,
ми йдемо під її синій Покров, даючи народження
іншій людині,
але завжди хочемо,
попри ненависть, попри вогнища,
попри те, що все вигризаємо у них собі зубами,
попри всі століття,
попри жорстокість сутулих старезних міфів,
хочемо попри все —

аби вони нас хоч трохи
пережили...

[культ Місяця]

останнього місяця життя
на цій землі ми носили
маски змієголової богині,
дочки Місяця,

а потім прийшли вони,
і ми дивилися на них,
і перетворювали поглядами
своїми їх не на камінь,
а на кістки, що гнили в землі,
в яку садили соняшник, зернові й виноград, —
о ні, вони не елліни...

перетворювали їх поглядами на тисячу
розкиданого каміння й друзки металу.
метал часом так схожий на розмальовану
теракотову вазу, що б'ється враз на друзки...

ніхто не знає напевне, що було до еллінів,
але ми у музеях — із ними поряд.

Кінець
безкоштовного
уривку. Щоби
читати далі,
придбайте,
будь ласка,
повну версію
книги.